

Minimální vodní stavy Labe v záznamu hladových kamenů

Autorskému týmu ČHMÚ vyšel v časopisu *Climate of the Past* článek zaměřený na problematiku hladových kamenů jako zdroje dat o suchu v minulosti,

V letošním roce byly publikovány již dvě vědecké práce zabývající se srovnáním výskytu hydrologických extrémů v posledních staletí a to zejména s ohledem na nedávná období výskytu velkých povodí a sucha.

Problematice hydrologického sucha se věnuje i právě publikovaný [článek o hladových kamenech](#). Právě sucho v roce 2015 umožnilo v době nejnižších vodních stavů geodetické zaměření značek na hladových kamenech v Labi. V roce 2018 pak ČHMÚ provedl detailní 3D skenování hladového kamene v Děčíně.

Takto získané informace napomohly ke vzniku několikaletého hledání odpovědí po smyslu hladových kamenů. Nový článek je součástí zvláštního čísla časopisu *Climate of the Past* (*Droughts over centuries*) věnovaného suchu v dlouhodobější perspektivě, kde je publikováno dalších třináct článků věnovaných vyhodnocení extrémního sucha 1842, vyhodnocení historie tohoto fenoménu z území Švédska, Německa, Číny, Polska aj.

Fenomén vytváření značek na tzv. hladových kamenech v korytech řek, které se nad hladinou objevovaly jen za sucha a věštily tak neúrodu a hlad, je zejména střeoevropským fenoménem objevujícím se v povodí Rýna Labe. Jedná se o zajímavé tzv. proxy data umožňující nám lépe pochopit dlouhodobé kolísání hydrologického režimu řek i ve vazbě na střídání teplejších a chladnějších období.

„Prokázali jsme, že značky na labských hladových kamenech jsou velmi přesnými záznamy ročních minim vodních stavů, díky tomu jsme získali dobré informace o suchu a nejnižších vodních stavech Labe za posledních pět století“, shrnuje výsledky hlavní autor studie Libor Elleder.

Hladový kámen v Děčíně prokazuje, že sucho let 2014-2019 skutečně patří mezi ty nejvýznamnější v uplynulých pěti stoletích. Srovnatelné extrémy snad najdeme v první polovině 16. století a mezi lety 1858-1878. Právě zmíněné druhé období přináší důkaz v tom, že ani jeden celý příznivý rok 1867 nebyl s to zvrátit celkový nepříznivý trend, který vyvrcholil následujícího roku 1868 a znovu v r. 1874.

V kontextu často zmiňovaného vlivu vyšší teploty vzduchu na dopady a průběh sucha z posledních let je příznačné, že jen jednu značku má období nejchladnější fáze tzv. malé doby ledové, tedy tzv. Mauderova minima (1638-1715), a to v r. 1707.

Citace článku

Elleder, L., Kašpárek, L., Šírová, J., and Kabelka, T.: Low water stage marks on hunger stones: verification for the Elbe from 1616 to 2015, *Clim. Past*, 16, 1821–1846, <https://doi.org/10.5194/cp-16-1821-2020>, 2020.
<https://cp.copernicus.org/articles/16/1821/2020/>